

zarokno, bi zimanê xwe bixwînin û binivîsin!

KULÎLK

kurdiska elevernas barntidning

KOVARA ZAROKÊN KURD YÊN ŞAGIRT

Hejmar: 36

www.arsivakurdi.org

HÊJE MÊJE EMÊ NUHA ÇEND

ÇÎROK Û MESELÊN XWE

JI WERE BÊJIN

Kulîlk

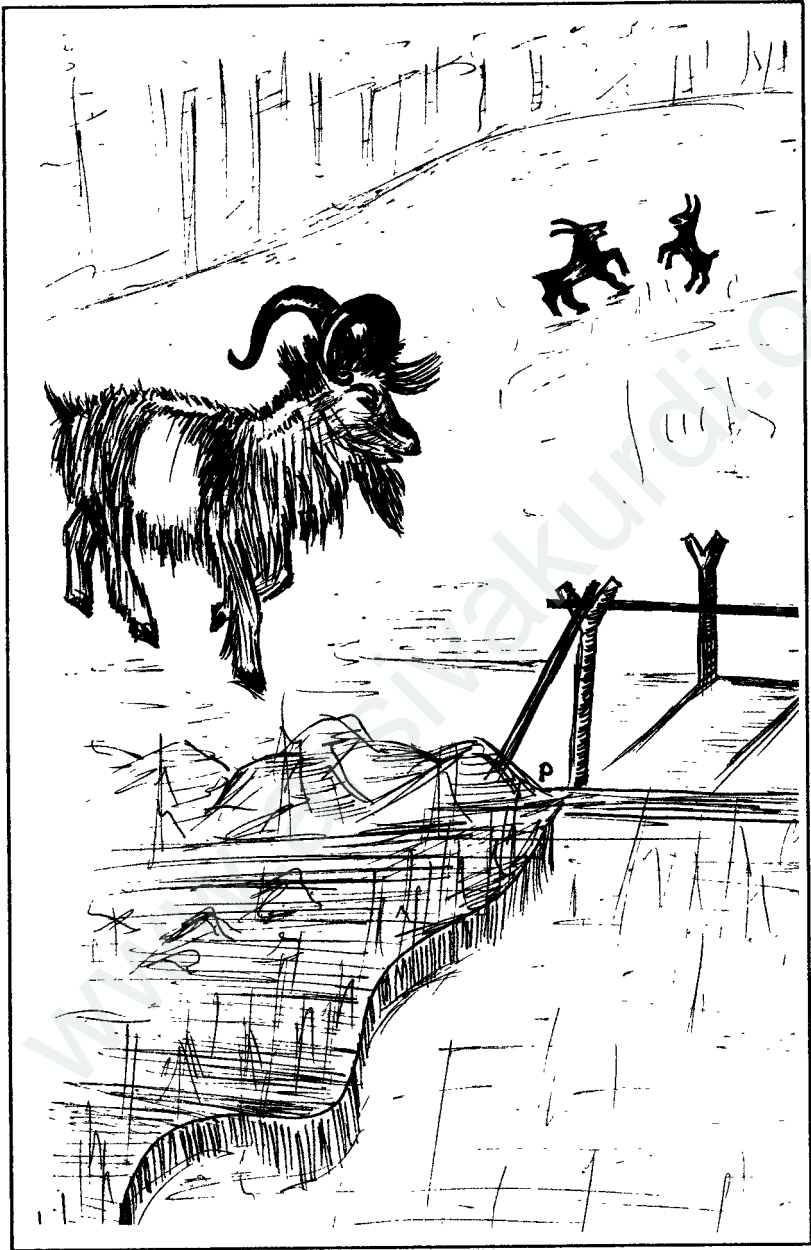
Sal: 1989

Çîrok: KAR, GÎSK Û NÊRÎ (3)

Werger: Bavê Hêvî

**Di dawî de Nêrî xwest di ser pirê
derbas bibe û xwe bighîne wê mêrgê
û hevalên xwe.**

**Ew gelekî mezin bû. Riya wî dirêj
bû û Qoçelên wî li hevdu badayî bû.**

Gava Nêrî xwest di ser pirê derbas bibe, bû tep û repa wî.

Dêw ji bin pirê çeng bû. Ew hingî nexweşik bû Nêrî jê veriniqî û tu nema bû di pirê werba. Lê wî xwest tirsaxwe nede xuyanîkirin. Wî hîn bêtir kir tepê rep û rîya xwe domand.

Bu qêrîna dêw û bankir.

-Ew kî ye li ser pira min dike tep û rep?

Nêrî dengê xwe hin bilind kir û got:

-Ew ez im.

Dêw bi dengekî biling qêrîya:

**-Xwe bigre ez hatim te. Te bi kude
xelas bibe. Ezê te perçe perçe bi-
kim.**

Nêrî lê wegerand:

-Hela were bê kî, kê perçe dike.

(Dumahik heye)

DELALÊ

Delala min çûye avê,
Kilê çava xiste navê,
Tev û cila dide navê
Cil şil bûne, davê tavê.
Delala min çû bêriyê
Hişê wê li ser beriyê
Şîr rijîya nav heriyê.
Dîs ji tirsê damariyê.

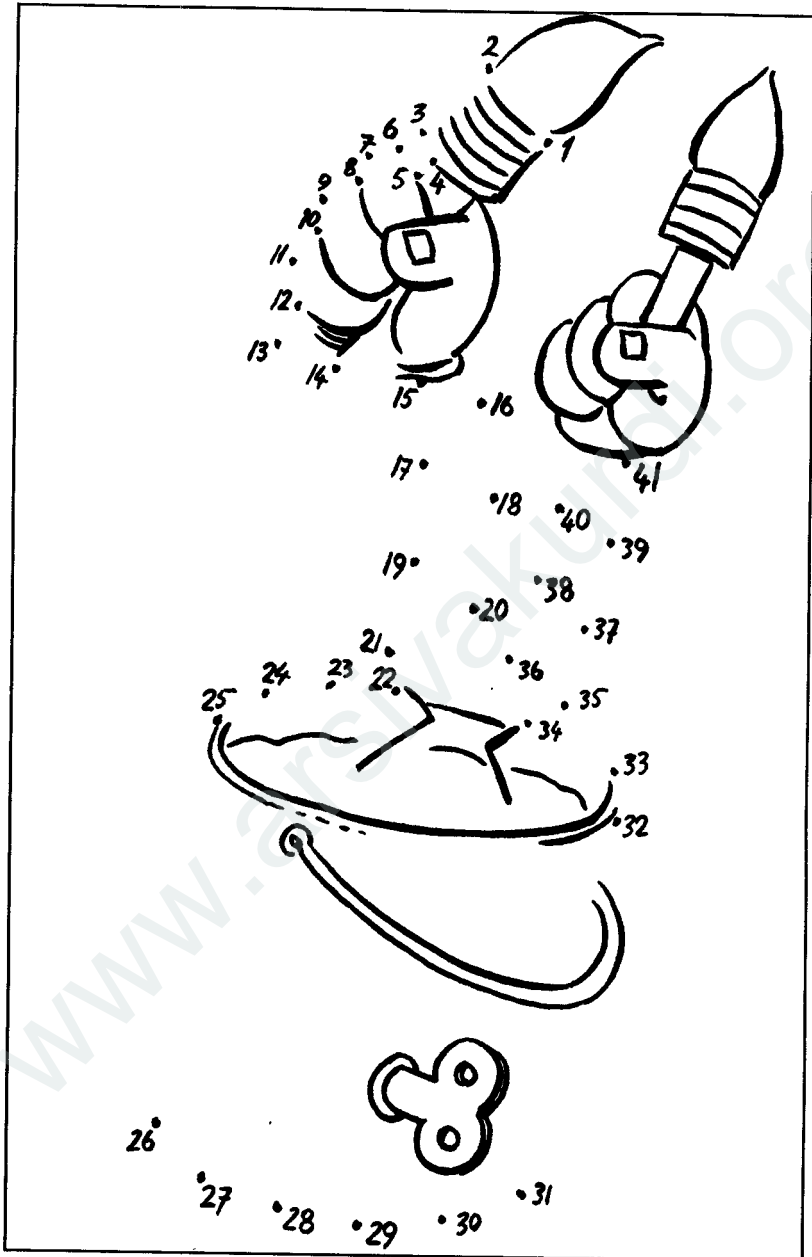
Delala min gulîstane,
Li nav dilê Kurdistane,
Kurdistan li ber destane,
Çawa bê sebra kurdane...

Delal hê li ber derdane
Pir dikşîne van kulane
Fedî bikin ji gelan'e
Çi temara we mêrane...

Kurdistan- 1987

Şaxê Ciwan

VAN HEJMARAN YEKO YEKO BIGHÎNIN HEV

GRAMOFONA APÊ QADO

Apê Qado merovekî jîr û zana bû. Di dema wî de, arebe pir kêmbû û gelek însan xweşikî neçûbûn tu bajaran.

Lê apê Qado ne wiha bû. Wî gelek bajar dîtibû, heta ew gelek caran çûbû paytextên Tirkiyê Ankara jî.

Carekê gava apê Qado dihere Ankara, ew Gramofonê cara yekem li wir dibîne û gramafonekê dikire. Gava apê Qado vedigere gundê xwe, berî di nav gundê keve, gramafona xwe li ser kerekê dijdîne û ew hinekî ji durve dide dûkerê û dimeşe, şivan, gavan û berivan dinêrin, wa kerek ji wêde tê û distrê.

Rebena cara yekem li tişkî wiha rast tên û her yek bi alîkî direvin û dikin gazî:

-Hewarê tercal rabû, hewarê tercal rabû.

PiRO

QUNCIKA TARÎXA EDEBYATA KURDÎ

Pertew- Begê Hekarî (XVIII)

Di sala 1976 da li bajarê Bexdadê zanyarê kurd Sadiq Bahadîrê navdar dîwana pertew begê Hekarî çap kir. Dîwan ji destnivîsara tîpên erebî hatîye hazirkirin û çapkirin. Di pêşgotina xwe da ya di kitêba "Dîwana pertewbegê Hekarî" da sadiq Bahadîn Amadî nivîsîye, ku tarixnas û edebyatnasên kurd tiştêkî zelal û ronî derheqa pertew- Beg da nenivîsînin, Serhatîya wî ne aşîkare. Hew nivîsîne, ku ewî dîwana xwe di sala 1221 hicrî (1802) da nivîsîye.

Sadiq Behadîn amedî wusan jî li pêşgotina xwe da dinivîse, ku carapêşîn hinek xezalêt bertew- beg Hekarî di kovara "Dengê Gitî teze" da di hejmarên 3,4,5 yên di sala 1944-an da hatinin çapkirin... Dîsa gori Sadiq Behadîn, du hebetên pertew-beg di kitîba "Dîwana kurmancî" da hatinin çapkirin. Se-çar xezal û xweşxanên wî ji di kovara "Nuserî kurd" da di N 2 da sala 1971 hatinin çapkirin.

(Dûmahîk heye)

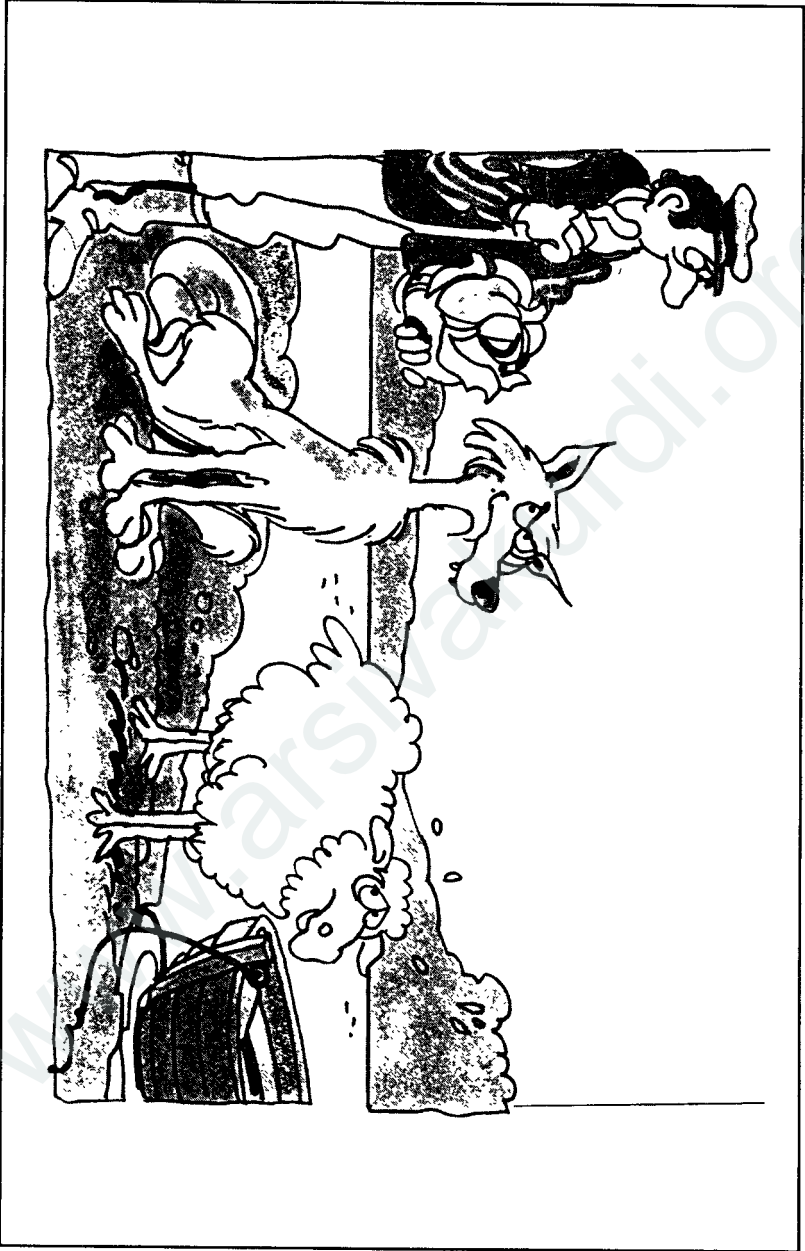
QUNCIKA XÊZIKAN

ZILAM GUR BERX Û LEHANE

Zilamek li ber çemekî ye û dixwazê derbasî alîyê din bibe. Lê bi wî re gurek, berxek û seryakî Lehane heye. Kelekek bi çuk li ber çem e û hew dikare du tişt pê derbasî alîyê din bibe. Ger ew zilama pêşî gur derbas bike, wê berx lehanê bixwe, serîyê lehanê derbas bike, wê gavê ewê gur berxê bixwe.

Ma hûn dizanin wê ew zilam wan çawa derbas bike?

QUNCIKA BAJARÊN KURDISTANÊ

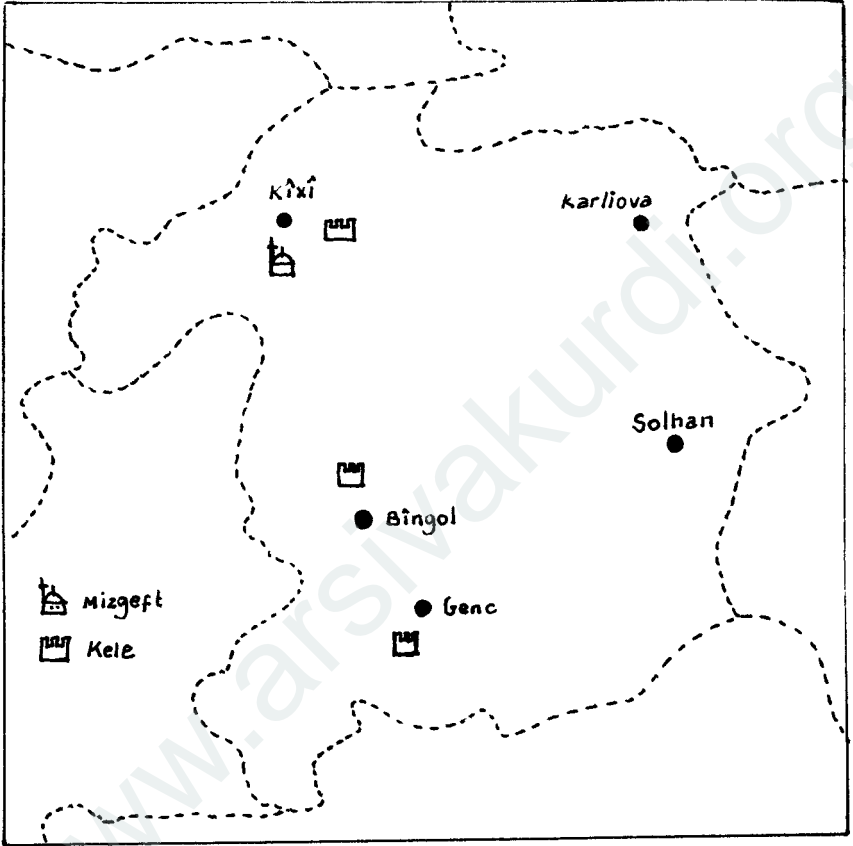
Bingol (Çapaxçûr) (2)

Golên mezin li vê herêmê tunene. Çend golên biçûk hene. Navê wan; Gola Kerkîs, gola Zilir, gola Sar, gola Çûk û gola Biberîn.

Derdora Çapaxçûrê bi piranî avî ye. Berf û baran gelek dibare. Ji ber vê yekê jî daristan cîhekî girîng digre. Ji sedî 12 yê herêmê daristan e.

HEWA: Çapaxçûrê havînan gelek germ û zifistanan jî gelek sar e. Ev jî, ji ber bilindîya vê herêmê ye. Mehên temûz û tebaxê gelek germin. Baran bi piranî di biharê de dibare. Li vê dorê bayê bakur (bayêkur) bi zêdeyî tê dîtîn.

Axa Çapaxçûrê ji bo çandinyê pir bi kêr nayê. Lewra çîya gelesin. Çandinî yên tê ki-

rin jî, genim, ceh û garis in. Li hinek çîhan jî fasûlî û nîsk tên çandin.

Lê çan û rexê Çapaxçûrê ji bo xwedîkirina heywana pirbi kêr e. Aborîya ronîştvanê vir ji sedî 77 (%77) li ser heywanaye. Jîyana wan bi kirîn û frotina heywana ve girêdayî ye.

Daristan jî, ji bo merovên wir gelek girîng in. Piraîya daristanan ji darên mazi pêk tên. Li hemû Kurdîstanê û Tirkîyê jî daristanên bi vî rengî peyda na be.

Li vê herêmê mirov nikare bahsa dezgeh (industrîyê) bike. Tu karxane (fabrîqe) tune ye. Daristanên vê derdorê li kîja deverên din bûna, wê bi kêmasî karxanak kaxeza li wê bi-hata çêkirin. Lê ne hikûmeta Tirkî û ne jî sermayedarên tirka naxwazin tu karxana û projên mezin li Kurdîstanê çê bikin.

Ji alîyê madenê bin erdê jî, ev herêm gelek dewlemend e. Li Karliova komir, li Gencê hesin û li Kixî jî Sifir (Bakir) heye.

(Dûmahîk heye)

MIJÛLÎ

**Di nav herdu resman de 5 tişt newekhevin ma hûn
dikarin wan bibînin**

LÎSTIKÊN ZAROWAN

Beşîr Botanî

1

Em dijmêrin yek dû sê
Niha dema piya sê
Werin da em bilîzin
Mêw mêw, mêw mêw, mêw mêw

Em dijmêrin çar pênc şeş
Civîna me bûya geş
Werin da em bistirin
Lale, lale, lala

Em dijmêrin heft heşt neh
Niho em gehiştin deh
Werin da em bikenin
Ha he, hahe, haha

2

**Her heftiyekê heft roj in
Hevalan! Werin bijmêrin**

Roja Yekşemî

Roja dûşemî

Roja sêşemî

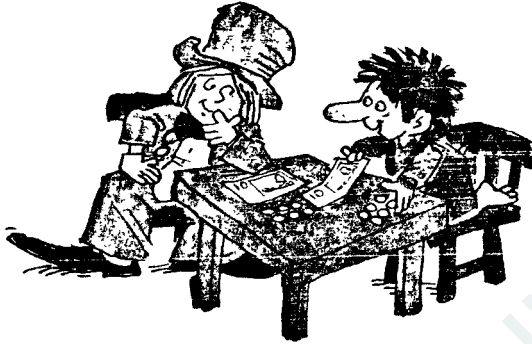
Roja Çarşemî

Roja pêncşemî

Roja Înî û roja şemî

Bi Xoşîyê bijîn hemî

QUNCIKA MATAMATÎKÊ

$15 + 15 = \underline{\quad}$

$37 + 17 = \underline{\quad}$

$15 + 16 = \underline{\quad}$

$66 + 15 = \underline{\quad}$

$17 + 17 = \underline{\quad}$

$58 + 18 = \underline{\quad}$

$17 + 18 = \underline{\quad}$

$46 + 17 = \underline{\quad}$

$18 + 17 = \underline{\quad}$

$77 + 18 = \underline{\quad}$

$16 + 16 = \underline{\quad}$

$55 + 15 = \underline{\quad}$

$16 + 17 = \underline{\quad}$

$37 + 16 = \underline{\quad}$

$17 + 16 = \underline{\quad}$

$68 + 17 = \underline{\quad}$

$18 + 18 = \underline{\quad}$

$46 + 15 = \underline{\quad}$

$18 + 17 = \underline{\quad}$

$76 + 16 = \underline{\quad}$

DOSTÊ ÎNSANAN, KEVOK - 1 -

Gorî di tewratê de hatîye nivîsandin, nebî Nûh kevokek sipî fiandîye ji jbo bizanibe, ku tofan rawestîya ye an na. Piştî demekê kevok dargulikek dara zeytûnê di nav nikilê wê de vedigere gemîyê (keştî). Bi wî awayî dizanin, ku av dahatîye û tofan rawestîya ye.

Ji wê rojê û virde, kevok bûnin nîşana aştî û evînî ye.

Li ser rûyê erdê Qasî 80 milyon kevok dijîn. Di sala 1824-an de çûknasên fransî Boitard û Carbie daxyanî kirin, ku 122 şiklên kevokan hene.

Ji demên berê de kevokan her gav nêzîkatî û dostaniya însanan kirinin. Lê sedemên vî tiştî heta îro nehatîye zanîn.

Kevok gelek sipehî ye û li hemberî xwedîyê xwe bi bext in.

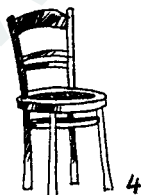
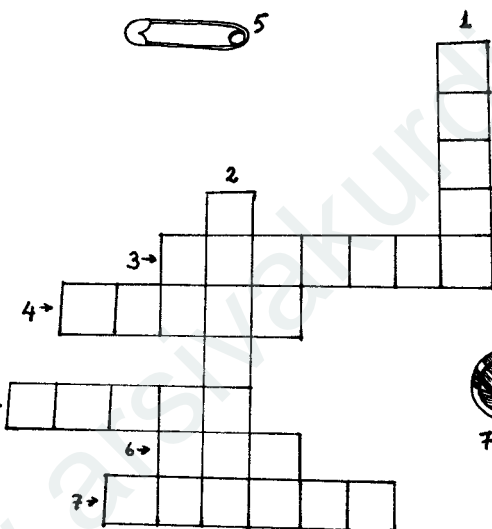
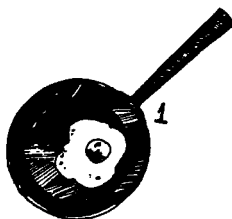
Kevokên mê 17-18 rojan kurk dikevin û rojê li derdora 20 seetan li ser hêkên xwe dimînin. Kevokên nêr jî kêmezêde 4 seetan şûna kevokên mê digarin û ew li ser hêkan dimînin.

Hinek kevok henin, ew dikarin heta 1000-1500 metran bilind bifirin. Qasî tê zanîn, kevok jî wek gelek çûkên din ji 140 milyon salan û virde dijîn.

Di pirtûkên Olî de, cara yekem navê kevokan di tewratê de derbas dibe. Berî îsa, yahûdîyan ji bo gunehên xwe bide bexşandin kevok dikirîn û dikirin Qurban. Lê gava însanan jî xwedakî tenê bawerkirin û virde, kewbû nîşana evînî ye û bû xwedî rûmetek taybetî.

(Dumahîk heye)

XAÇEPIRS

PÊZANÎN

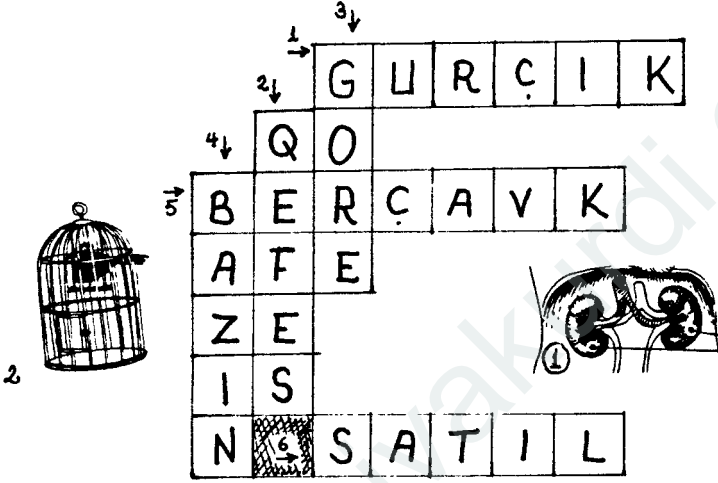
1) Vî alî gelî, wî alî gelî
Ortê da şûrekî şîn.
Ew çiye?

2) Vî alî dîwar, wî alî dîwar
Ortêda girêdaye seyekî har,
Ew çiye?

3) Odeka şuştî-muştî
Çil feqîr têda rûniştî
Ew çiye?

4) Vi alî aş, wî alî aş
Ortêda topê qumaş
Ew çiye?

BERSİVA XAÇEPIRSAN

BERSÎVA PÊZANÎNAN

Pirs: 1

Tişkî min heye tiştanok,

Dinya hemû têdaye.

Ew çîye?

Bersîv: Guh

Pirs: 2

Kanîya qinê-qinê,

Mîr û hakîm dest didinê.

Ew çîye?

Bersîv: Poz

Pirs: 3

Divêm «were were» nayê,

Divêm «Meyê, meyê» tê.

Ew çîye?

Bersîv: Lêv

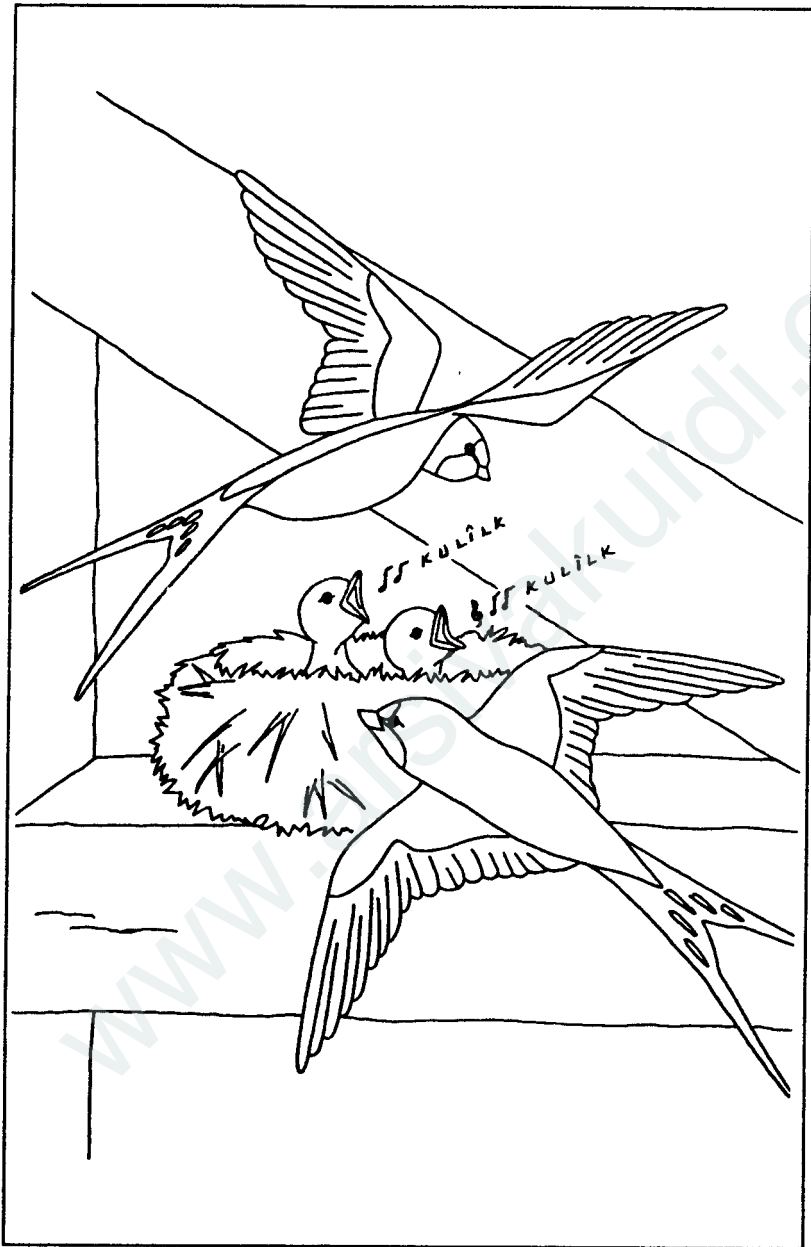
KEREKÎ ME HEBÛ Û KUNDIRKÎ ME

KERÊ ME KUNDIRÊ ME KOT KOT KOT

ME JÎ ÇÎROK Û MESELÊ XWE

YÊN VÊ HIJMARÊ JI WERE GOT

Kulîlk

YAN

KURDISTAN

YAN NEMAN !

UTGIVARE

KURDISTANS ARBETAR-KULTUR FÖRENING

WEŞANA KOÇ - KAK

KOMELA ÇANDA KARKERÊN KURDISTANÊ

ADRESS - NAVNÎŞAN

POSTGIRONR. 98 66 50-0

BOX 7031

163 07 SPANCA - STOCKHOLM

SWEDEN

PRIS : 10:- skr
BIHA